

OSVRT GLAVNOG UREDNIKA

Poštovani i dragi čitatelji časopisa Plin!

Očito je da je pred nama još jedna izazovna godina. Nažalost, poslije potresa u Zagrebu, na izmaku bremenite i turbulentne 2020. godine dogodio se još razorniji potres na području Banovine i šire okolice. Osim ljudskih žrtava, potres je uzrokovao i razorna oštećenja na stambenim i gospodarskim objektima među kojima su mnogi neuporabljivi ili potpuno uništeni. Još jedanput su mnogi građani Republike Hrvatske pokazali solidarnost s unesrećenima i potrebitima, ali usprkos svemu što je dosad učinjeno, jasno je da će obnova i gospodarski oporavak trajati dugo, baš kao i povratak normalnom životu.

S druge strane, napokon se s optimizmom može gledati na epidemiološku situaciju (pandemija koronavirusa Covid-19) budući da je započelo dugo očekivano cijepljenje i u Republici Hrvatskoj i u velikom broju država diljem svijeta.

U posljednjih godinu dana mnoga nacionalna gospodarstva, pa i ona znatno razvijenija od hrvatskoga, doživjela su težak udarac u svim granama, a osobito su pogođene tvrtke u sektoru uslužnih djelatnosti od kojih neke nisu opstale. Nadamo se da će poslovne aktivnosti rasti, uz postupni povratak u epidemiološki bolja vremena, lišena restrikcija, ograničenja i zabrana.

Nakon jubilarnoga 35. Međunarodnog znanstveno-stručnog susreta stručnjaka za plin, koji se prošle godine uspješno održao virtualno (*online*), planiramo vodeću međunarodnu plinsku konferenciju i izložbu u JI Europi vratiti njezinoj tradicionalnoj lokaciji na Kvarneru – u Opatiju. Dakle, 36. Susret planiramo održati od 16. do 18. lipnja 2021. u Kongresnom centru Grand hotela Adriatic, dakako, uz poštovanje epidemioloških mjera koje će tada biti na snazi. Vjerujemo da će predložene aktualne i zanimljive tematske cjeline izazvati interes plinskog sektora i struke te stoga

pozivamo sve da svojim posjetom i prezentacijama znanstvenih i stručnih radova pridonese uspješnom održavanju ovoga važnog skupa. U okviru već prepoznatljive i bogate izložbe plinske opreme tvrtke iz Republike Hrvatske i inozemstva imat će priliku pokazati najnoviju tehnologiju i predstaviti suvremena tehnička rješenja te uspostaviti nove poslovne odnose i suradnju.

Pozitivnom ozračju skupa sigurno će pridonijeti i završetak izgradnje LNG terminala na otoku Krku (koji je pušten u rad početkom 2021. godine, zajedno s pripadajućom plinskom infrastrukturom), što će, vjerujemo, dati i novi zamah plinskom sektoru Republike Hrvatske s obzirom na recentne europske energetske politike.

Zoran Dojčinović svojim se komentarom u ovom broju časopisa Plin osvrće na aktualno stanje na tržištu plinskim bocama u Republici Hrvatskoj. Njegov je komentar potaknut objavom iz medija pod naslovom „INA na tržište uvodi plave boce za UNP“, što će pridonijeti daljnjem uređenju tržišta plinskim bocama – na zadovoljstvo potrošača zbog višeg standarda usluge i kvalitete proizvoda. Plinske boce i dalje imaju velik udio u ukupnoj potrošnji ukapljenoga naftnog plina, a sigurnost uporabe nema (i ne može imati) alternativu.

Nadalje, iz stranih medija prenosimo nekoliko zanimljivih objava.

Tekst „Wärtsilä sudjeluje u projektu dekarbonizacije brodarstva duge plovidbe koji financira EU“ prenijeli smo iz priopćenja za tisak korporacije Wärtsilä. Tehnološka grupa Wärtsilä, kao dio konzorcija kojim upravlja Sveučilište Vaasa iz Finske, namjerava imati glavnu ulogu pri realizaciji važnog projekta smanjenja utjecaja pomorskog prometa na onečišćenje okoliša. U okviru programa za istraživanje i inovacije „Obzor 2020.“, projektu CHEK, tj. dekarbonizaciji pomorskog prometa simbiozom ključne tehnologije

pri konceptima stvarnih plovila, dodijeljena je financijska potpora u iznosu od 10 milijuna eura.

Sljedeći članak koji prenosimo iz medija odnosi se na objavu tvrtke SoCalGas pod naslovom „Tehnologija tvrtke SoCalGas mogla bi promijeniti oblik distribucije vodika i omogućiti brzo širenje punionica vodika“. Američka tvrtka ističe namjeru ispitivanja na terenu nove tehnologije koja može istodobno odvajati i komprimirati vodik iz mješavine vodika i prirodnog plina. Ta bi tehnologija trebala omogućiti jednostavno i pristupačno transportiranje vodika plinovodima za prirodni plin.

Tema uporabe vodika kao energenta prisutna je i u tekstu pod naslovom „U kućanstvima sjeverne Engleske provodi se pilot-projekt grijanja na vodik“. Naime, tvrtka Northern Gas Networks izvest će pilot-projekt koji će obuhvatiti 650 kućanstava i poslovnih objekata u selu Winlatonu pokraj grada Gatesheada na sjeveroistoku Engleske, gdje će ispitati uporabu miješanoga zelenog vodika za potrebe grijanja.

U ovom broju časopisa Plin donosimo i četiri autorska rada. U radu „LNG terminal na Krku kao dio rastućeg tržišta gravitirajuće regije i globalnog tržišta LNG-a“ autori Anica Rubil i doc. dr. sc. Darko Pavlović daju pregled tržišta LNG-om u svijetu i opisuju utjecaj ukapljenoga prirodnog plina na poziciju prirodnog plina. Razvijanjem proizvodnih procesa ukapljivanja, kriogenog skladištenja i transporta stvoreni su alati koji su omogućili komercijalizaciju prirodnog plina na svjetskoj razini i njegovu globalnu razmjenu. Kao pogonsko gorivo, ukapljeni prirodni plin nije vezan za kopnenu plinsku infrastrukturu. S druge strane, kopnena infrastruktura nuždan je preduvjet da bi taj plin mogao biti industrijski energent. Terminal za ukapljeni prirodni plin na Krku drugi je u jugoistočnoj Europi (nakon onoga u Grčkoj), a njegova je pozicija u ovom trenutku, osim za diversifikaciju i sigurnost opskrbe domaćeg tržišta prirodnim plinom, važna ponajprije za zemlje gravitirajuće regije (srednjoistočna Europa – Mađarska i, ubrzo, Slovenija, s kojima Hrvatska ima interkonekcije).

„Izvještaj o ispitivanju plinomjera demontiranih iz mreže zbog sumnje na neovlaštenu potrošnju plina“ rad je autora dr. sc. Berislava Pavlovića, Adriane Bejić i Gorana Panića. U radu su prikazani rezultati ispitivanja plinomjera demontiranih iz

mreže u razdoblju od 2013. do 2019. godine zbog sumnje da su se na njima izvodili neovlašteni zahvati. Tijekom promatranog razdoblja ispitana su 1442 plinomjera G4 i G6. Pritom je uočen porast broja mjerila demontiranih iz mreže zbog provođenja neovlaštenih zahvata. Ujedno, provedena je i gruba procjena nastalih gubitaka.

U radu pod naslovom „Kružna ekonomija i bioplinske elektrane u Slavoniji i Baranji“ dr. sc. Milan Ivanović daje pregled izgrađenih bioplinskih elektrana u Republici Hrvatskoj i njihova doprinosa elektroenergetskoj opskrbi s posebnim osvrtom na stanje u slavonsko-baranjskoj regiji (pet županija istočne Hrvatske). Prikazani su tehnološki okviri funkcioniranja bioplinskih elektrana, instalirana snaga te njihovi učinci u proizvodnji električne energije i topline te očuvanju okoliša. Autor ističe aktivnost Republike Hrvatske kao članice EU-a, koja je pokrenula realizaciju niza projekata u ovom segmentu, a radi povećanja gospodarskih učinaka i zaštite okoliša, rabeći pritom i europska sredstva.

„Primjena modularnih brtvenih sustava na prvoj kompresorskoj stanici (KS1)“ rad je autora Denija Špiranca. U radu je istaknuto da se uz klasične, dobro poznate sustave, sve više rabe modularni brtveni sustavi kojima se ostvaruje trajnija zaštita objekata u koje se ugrađuju. Modularni sustavi jednostavni su za montažu i funkcionalni u svim prilikama brtvljenja, a što i jest jedan od razloga njihove sve veće upotrebe u raznim plinskim i naftnim postrojenjima, rudarstvu, energetskim postrojenjima, brodogradnji, telekomunikacijama te ostalim granama industrije u kojima je potrebno brtvljenje. U radu je opisana primjena jednog od modularnih brtvenih sustava, sve češća na postrojenjima koja nalažu modularnost i nadogradnju sustava poput plinskih i naftnih postrojenja. Takve sustave rabe Plinacro, INA, Janaf i ostale tvrtke s industrijskim postrojenjima. Također, opisana su dosadašnja iskustva s primjenom modularnih sustava, kao i novosti s područja brtvljenja na raznim postrojenjima. Modularni brtveni sustav upotrijebljen je pri izgradnji prve kompresorske stanice (KS1), tehnološki najkompleksnijem objektu plinskoga transportnog sustava Republike Hrvatske, a radi zaštite od požara, vode, prašine, glodavaca i zaštite prema direktivi ATEX.

**predsjednik Hrvatske stručne udruge za plin
doc. dr. sc. Dalibor Pudić**